

MTA NYELVTUDOMÁNYI INTÉZET

1068 Budapest, Benczúr u. 33.

1394 Budapest, Pf. 360.

Tel.: 351-0413

Fax: 322-9297

E-mail: linginst@nytud.mta.hu

Honlap: www.nytud.mta.hu

Igazgató: Kenesei István

**A Magyar Tudományos Akadémia
Nyelvtudományi Intézetének
tudományos beszámolója a 2012. évről**

I. A KUTATÓHELY FŐ FELADATAI 2012-BEN

Alap kutatások

Elméleti nyelvészet: Az *Átfogó magyar nyelvtan* munkálatainak elindítása. Kvantorhatókörök mintázatainak kutatása: a szintaxis és a szemantika együttműködése, prozódia és hatókör viszonya. Analógiás nyelvtanelméleti modellek vizsgálata. A nyelvi udvariasság és rituálék új elméleteinek megalapozása. **Finnugor nyelvészet:** Az *Ob-Ugric languages: conceptual structures, lexicon, constructions, categories* projektum befejezése, az eredmények internetes közzététele. A *Helyzetkép és tananyag a nyelvtörténet és a nyelvi kisebbségek oktatásához – közép- és felsőoktatás* című INNET-projektum folytatása. Az Uralonet adatbázis munkálatainak lezárása. A tundrai nyenyec nyelv nyelvtanának elemzése nemzetközi együttműködésekben. **Nyelvtörténeti kutatások:** A *Magyar generatív történeti szintaxis* projektum eredményeit összegző angol nyelvű kötet összeállítása, nyelvemlék-adatbázisok bővítése és fejlesztése. Indoeurópai nyelvtörténeti kutatások.

Alkalmazott kutatások

Kísérletes nyelvészet: A nyelvfejlődési zavar jelenségeinek vizsgálata, nyelvi produkciós és megértési teszt sorozatok kivitelezése és feldolgozása a rekurzió tanulmányozására, a rekurzió és a tudatelmélet működésének leírása afáziában és Alzheimer-kórban. **Két- és többnyelvűségi vizsgálatok:** A *nyelvi másság dimenziói: a kisebbségi nyelvek megőrzésének lehetőségei* című kutatás kibővítése, a kétnyelvűség, az oktatás és a nyelvmegőrzés összefüggéseinek elemzése, a magyar jelnyelv eddig alig kutatott nyelvi szintjeinek leíró elemzése. Nyelvészeti antropológiai vizsgálatok a romani nyelvről. **Fonetika:** A beszédhangok és beszédhang-sorozatok akusztikai-fonetikai jellemzőinek kutatása, klinikai fonetikai vizsgálatok. **Lexikológia-lexikográfia:** A Nagyszótár *c-dzs* betűs szócikkeinek szerkesztése, a következő kötetek előmunkálatai. Az *Új magyar etimológiai szótár* munkálatainak folytatása. **Élőnyelvi kutatások:** A BUSZI-2 weblapjának megnyitása. Beszélt gyermeknyelvi adatbázis kezdő munkálatai. **Nyelvművelés, nyelvi tanácsadás:** A nyelvművelés, nyelvi normativitás, helyesírás, stilisztika, utónévadás egyes kérdéseinek további kutatása, a tanácsadás technológiai megújításának folytatása.

Nyelvtudományi innováció és fejlesztés

Nyelvtechnológia: A *Magyar Nemzeti Szövegtár* új, annotált változatának közzététele, a nemzetközi projektek (CESAR, AMICUS és INNET) folytatása. Többnyelvű erőforrások fejlesztése a NooJ eszközre és szemantikus technológiákra alapozva, a NooJ-lexikonok bővítése. Az *OpinHuBank* nevű 10 000 mondatos korpusz elkészítése. Az *Utónévportal* munkálatainak elindítása. **Beszédtechnológia:** A *BEA* spontánbeszéd-adatbázis folyamatos fejlesztése.

II. A 2012-BEN ELÉRT KIEMELKEDŐ KUTATÁSI ÉS MÁS JELLEGŰ EREDMÉNYEK

a) Kiemelkedő kutatási és más jellegű eredmények

Alap kutatások

Elméleti nyelvészet

Átfogó magyar nyelvtan: a 2012-ben megkezdett munkálatok a generatív nyelvméletek eredményeit felhasználva empirikusan új eredményeket hozó vizsgálatokat végeznek. Itt főleg az adatok összegyűjtése, rendszerezése, illetve az eddig kevésbé kutatott empirikus területek feltérképezése folyt. A feldolgozott témák között szerepelnek a főnévi csoporton belüli vonzatok, a mellékneves kifejezésekben a hasonlító szerkezetekben megjelenő argumentumok, a névutós csoporton belüli szórendi variációk, a mellérendelést tartalmazó többszörös kérdések, illetve a szabad határozói alárendelések tulajdonságai.

A nyelvi alrendszerek munkamegosztása a kvantorhatókör kifejezésében: a fókusz prozódiajának és mondatszerkezeti helyének összefüggéseit vizsgálták, komplex szintaktikai, szemantikai és pragmatikai megközelítésben, valamint pszicholingvisztikai kísérletsorozatot folytattak le a fókusz jelentését illetően.

Fonológiai és morfológiai kutatások: a paradigma-alapú elméletek alkalmazási lehetőségeit vizsgálták, részben kísérletes úton, a defektivitás és a morfológiai/fonológiai variációk terén. Tanulmányokban foglalkoztak a magyar magánhangzó-harmónia ingadozást mutató jelenségeivel, az analógia magyarázó erejével, a hiátusfeloldási stratégiák tipológiájával, valamint az angol hangrendszer egyes kérdéseivel. Ehhez nagy mennyiségű web- és korpuszalapú statisztikai vizsgálatot is végeztek.

Szemantikai és pragmatikai kutatások: új elemzés készült a magyar idéző mondatokról, amely megmutatja, hogy az ige és az igekötő inverziója egy komplex predikátum jelenlétére utal. Megjelent egy áttekintő tanulmány a magyar mondat információs szerkezetéről. Elkészült a német nyelv evidenciális modális konstrukciójának egy új elemzése, amelynek révén az aszszertív beszédaktusok Searle-féle elemzésének előnyei bizonyíthatóvá váltak. A kategoriális grammatika elméletén belül elkészült egy részletes elemzés a tagadás hatókörének kiterjesztéséről. Kísérleti eredmények alapján leírás készült a kérdőszavas felkiáltó mondatok és a kérdőszavas kérdő mondatok prozódiajáról. Elkészült két angol nyelvű monográfia a nyelvi rítusokról ill. a nyelvi udvariasság elméletéről, melyek neves angol kiadóknál jelennek meg.

Szintaxiselmélet: az univerzális olvasatú általános alanyokról átfogó modellt alkottak meg, amelyet két tanulmány foglal össze, számos, az eddigi kutatásokhoz képest új, meglepő irányt képviselő részeredménnyel. Tanulmány készült továbbá a kínai nyelv ún. igemásoló szerkezeiteinek szintaxisáról.

Finnugor nyelvészet

Lezárult két nagy munkálat: az *Uralonet* adatbázis első nagy fázisa és a nemzetközi együttműködésben (*EuroBabel*) folyt *Ob-Ugric languages: conceptual structures, lexicon, constructions, categories* elnevezésű kutatás. Ezek a legkorszerűbb számítógépes eszközökkel és módszerekkel teszik lehetővé az uráli nyelvek történetének és jelenkori rendszerének megismerését a szűkebb szakterületen kívüli tudományosság számára is. A veszélyeztetett kisebbségi nyelvek tanulmányozása és rendszerük szisztematikus feltárása olyan információkkal járul hozzá az emberi nyelvről általában tudottakhoz, amelyek végképp elvesznének a tudomány, a kultúra, az emlékezet, az embernek önmagáról szerzhető tudása számára.

Elkészítették a *Wogulisches Wörterbuch* digitalizált változatát és kereshető szótári adatbázisát, továbbá az obi-ugor feltételes szerkezetek tipológiai leírását.

Negation in the Uralic Languages: a nemzetközi projektumban a munkatársak a tundrai nyelvec nyelv tagadó szerkezeit írták le; a kötet neves külföldi kiadónál jelenik meg.

Folytatódott az a *szociolingvisztikai kutatás*, melyben az uráli nyelvek közül legvesélyeztetettebb nganaszan beszélőinek a helyzetét tárják fel, továbbá a hanti nyelvjárási kontinuum kutatása, és a nyelvi tabuk vizsgálata a színjai hantik körében.

Nyelvtörténeti kutatások

Magyar generatív történeti szintaxis: folytatódott a magyar összetett kötőszók és beágyazott mellékmondatok szerkezetének diakrón vizsgálata, megmutatva a magyar nyelv egyes állapottainak rendszere közötti szisztematikus eltéréseket. Az ómagyar szórendi sajátosságok kutatása kiterjedt a strukturális fókusz és az igemódosítók szerkezeti tulajdonságainak vizsgálatára. Újabb ómagyar szövegméleket digitalizáltak. Az adatbázis már az összes ómagyar szöveg-

emlék betűhű szövegét tartalmazza, jórészt normalizáltan, részben pedig morfológiailag elemzett és egyértelműsített változatban. Elkészült a *Magyar történeti mondatban* kötet kézírata.

Morfológiailag elemzett adatbázis a magánéleti nyelvhasználat köréből: két millió karakternyi szöveg normalizálása készült el.

Indoeurópai kutatások: doktori disszertáció írta le a hatti nyelv fonológiai rendszerét, számos morfológiai kérdést tisztázva, az óhatti és újhatti különbségének felismerésével és definiálásával. *Afroázsiai nyelvészet*: meghatározták, hogy a sémi-hámi alapnyelvi mássalhangzórendszer archaikus vonásaiból a legtöbbit a délkusita nyelvek őrizték meg.

Alkalmazott kutatások

Kísérletes nyelvészet

A mondattani és lexikai rekurzió képességének vizsgálata: két-, három- vagy négytagú összetett szavak létrehozását kívánó és afáziások esetében is alkalmazható tesztek hoztak létre, és próbakísérleteket végeztek egészséges kontroll személyekkel is. *A rekurzió magyar jelnyelvi szerepét* kutatva jelnyelvvvel megválaszolható feladatokat tartalmazó újszerű mondattani és lexikai rekurziós tesztanyagot fejlesztettek ki és alkalmaztak. Az eredmények kiértékelése megkezdődött. Kimutatták, hogy az Alzheimer-kór középsúlyos szakaszában a nyelvi-mondattani rekurzió és a rekurzív logikájú tudatelméleti következtetések függetlenek egymástól. Az SZTE Pszichiátriai Klinikájával együttműködve kifejlesztettek egy vizuális ingerek által vezérelt nyelvi és rövid távú memória alapú újabb tesztelést az enyhe kognitív zavar és a preklinikai Alzheimer-kór diagnosztizálására. Befejezték az ADAS-Cog kognitív szűrőeljárás magyar nyelvi adaptálását és tesztelés céljából elérhetővé tették.

Pszicholingvisztika: a magyar nyelv gyermekkori elsajátítása kapcsán megfigyelhető specifikus nyelvfejlődési zavar nyelvi mutatóinak megbízhatóságát tanulmányozták. Vizsgálták a magyar főnévi szerkezetek interpretációját, és megkezdődött a nyelvi funkciók és az emlékezet végrehajtó, illetve munkamemória funkciói kapcsolatának vizsgálata a nyelvi zavart mutató és a tipikus fejlődésű gyermekeknél.

Két- és többnyelvűségi vizsgálatok

Az Európai Bizottság által társfinanszírozott *Language Rich Europe* projektumban elkészült az *Európai Többnyelvűségi Index*. A magyar eredményeket összefoglaló fejezet megjelent a Cambridge University Press gondozásában. *A nyelvi másság dimenziói – a kisebbségi nyelvek megőrzésének lehetőségei*: a nyelvcsere és a kétnyelvűség megvalósulási formáit hat magyarországi kisebbségi közösségben vizsgálták, a tervezett felvételek fele már elkészült. *Mercator Network Of Language Diversity Centers*: lezárult a kutatás és az európai szakmai hálózat kiépítése. Az eredmények beépültek az EACEA által kiemelt minősítéssel elfogadott, kötetként publikált *Final Report* fejezeteibe is.

Jelnyelv: a SINOSZ-szal közös *Identitás* projektumban létrejött a jelenleg 112 interjút tartalmazó, folyamatosan bővülő első magyarországi *Siket Identitás Adatbázis*, amely az érintett csoportok nyelvsajátítási, nyelvi szocializációs és nyelvhasználati mintáit, a jelnyelv identitásban betöltött szerepét, továbbá a siket közösség valós kommunikációs igényeit térképezi fel. Elkészült a multimodális jelnyelvi laboratórium koncepciója, amely az MTA infrastrukturális pályázatán célzott támogatást nyert.

Kétnyelvűségi kutatás: hat magyarországi kétnyelvű közösségben végzett összehasonlító kutatás és a magyarországi románok körében folytatott szociolingvisztikai kutatás eredményeinek szintéziseként kidolgozták a “stabil kétnyelvűségi modellt”. A kézirat elkészült. *Cigány nyelvészeti kutatások*: új projektum indult *Nyelvészeti antropológiai vizsgálatok a romani nyelvről* címmel, melynek keretében terepmunkákat végeztek a romani anyanyelvű gábor roma közös-

ségekben. *A magyarországi kínai közösség nyelvhasználata*: elkezdődött egy szocio- és neurolingvisztikai kutatás a különböző demenciatípusok és a nyelv összefüggéseiről, elsősorban a kétnyelvűség szempontjából.

Fonetika

A beszédhangok és beszédszövegek fonetikai sajátosságainak elemzési eredményei, valamint a beszédtervezés és a kiejtés összefüggéseinek tényei alapján leírták a spontán közlések folyamatait, tekintettel a szinkrón nyelvhasználati változásokra is. Mindez felhasználható a beszéd mesterséges felismerésében és a kriminalisztikai fonetikai vizsgálatokban. A klinikai fonetikai kutatások eredményei közvetlenül hasznosíthatók a gyógypedagógiai diagnosztikában és terápiában. Megjelent a legfrissebb eredményeket bemutató *Beszéd, adatbázis, kutatások* kötet.

Lexikológia-lexikográfia

Nagyszótár: a *c–dzs* betűs szócikkek szerkesztése, nyelvi-lexikográfiai és szaklektorálása, a címszavak morfológiai kódolása és főszerkesztése folyt. Az *e–é* betűs címszólista összeállítása és a címszavak írása folytatódott.

Etimológiai szótár: folyt az etimológiai és szótörténeti irodalom feltárása, valamint a forrásszótárak szócikkeinek rögzítése a kidolgozott és finomított adatbázis-építési szempontok szerint. A MemoQ 6 fordítástámogató program segítségével elkezdődött a német nyelvű szócikkek etimológiai részeinek magyarra fordítása.

Alkalmazott nyelvészet

Megnyílt a *Budapesti Szociolingvisztikai Interjú 2.* (BUSZI-2) anonimizált korpuszát kutathatóvá tevő buszi.nytud.hu portál. Elkészült a Magyar Óvodai Nyelvi Korpusz, amely 63 négyöt éves óvodással készült hangfelvételt tartalmaz. Kutatás folyt a nyelvművelés, nyelvhelyesség, helyesírás, nyelvi normativitás, névtan területein. A nyelvi tanácsadó szolgálat több ezer megkeresésre válaszolt, szakvéleményeket, tanulmányokat készített, és előadásokat tartott. Folytatódott *A magyar helyesírás szabályai* 12. kiadását előkészítő munka, valamint a bejegyzésre alkalmasnak minősített utónevek gyűjteményének gondozása.

Nyelvtudományi innováció és fejlesztés

Nyelvtechnológia

Elkészült és hamarosan a nagyközönség számára is megnyílik a helyesiras.hu *Nyelvi Tanácsadó Portál*, mely egyedülálló módon nyelvtechnológiai eszközök és interaktív módszerek révén ad automatikus segítséget a felhasználók számára különböző magyar helyesírási kérdésekben. Létrejött a magyar nyelvi erőforrások tárolására szolgáló magyar *META-SHARE* csomópont. Elkészült a *Magyar Nemzeti Szövegtár* felújított, kibővített, további elemzési szinteket tartalmazó új változata. Együttműködésben az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontjával magyar modullal egészült ki a Központ által működtetett *Európai Média Monitor*, mely automatikusan összegzi a legfontosabb híreket, személyeket, helyeket és kapcsolataikat online hírportálokból. Elkészült egy Wikipédia-alapú tulajdonnév-annotált korpuszokat építeni képes módszer, valamint a *Sketch Engine* részét képező első magyar lokális grammatika.

Beszédtechnológia

További 44 új felvétellel a BEA spontánbeszéd-adatbázis 249 órányira bővült; jelenleg 289 adatközlő felvételét tartalmazza. Elkészült az adatbázis áttekintő táblázata, amely lehetővé teszi a felvételek egyszerű és gyors válogatását és átadását a *META-SHARE* nemzetközi közvetítőrendszerén keresztül.

b) Tudomány és társadalom

Az intézet önálló **szakmai információs központként** működik, ennek központi eszköze a honlap, melyet havonta átlagosan 36 000 alkalommal kerestek fel. A honlapon a szélesebb közönség érdeklődésére is számot tartó publikációkat kínálnak nyilvános olvasásra, letöltésre, a *NyelvészInfo* elektronikus levelező rendszer pedig közel 600 külső címre továbbít rendszeresen információkat tudományos programokról, konferenciákról, pályázatokról és más aktuális témákról. Az intézet gondolja a honlapjukhoz részlegesen kötődő, de önálló webhelyként üzemelő *Nyelvészeti Portált* is.

A **könyvtár** állománya 42 287 könyvtári egység, a tárgyévben 470 egységgel gyarapodott. Az elektronikus katalógus 1962 tétellel bővült; összesen 30 643 példányt tart nyilván. Az év során a könyvtár 3769 online és 1523 személyes látogatót fogadott, katalógusában 8614 alkalommal kerestek. Új adatbáziskezelő rendszerre tértek át, és befejeződött a retrospektív katalógus átalakítása.

Az intézetben folyó kutatások eredményei **a társadalom számára számos módon válhatnak hasznosíthatóvá**. A neuro- és pszicholingvisztikai tesztek és vizsgálati módszerek felhasználhatók az agyi katasztrófák következtében kialakult nyelvi zavarok diagnózisában, az érkező **rehabilitációban**, valamint az Alzheimer-kór nyelvi tünetei alapján a betegség jellemzésében. A kutatás eredményei a demencia korai felismerésében rendkívül hasznosak. A kisgyermekkorai nyelvfejlődési zavar profiljának feltérképezése elősegíti az ezt kezelő nyelvi fejlesztés kialakítását. Így a 2012-ben publikált *Szűrőeljárás az Óvodai Logopédiai Ellátásban (SZÓL-E?)* közvetlen gyakorlati segítséget nyújt a gyermekkorai beszéd- és nyelvi zavarok felismeréséhez, szűréséhez, kezeléséhez.

A magyar **jelnyelvről** és a magyar jelnyelv használatáról szóló (2009. évi CXXV.) törvény alkalmazása szempontjából fontos gyakorlati feladatok megoldását segíti a magyar jelnyelv kutatása: sztenderdizáció, kétnyelvű iskolai nevelési program beindítása, és ezen belül a jelnyelv oktatási nyelvként és „a jelnyelv mint első nyelv” tantárgyként való szerepeltetése. A kutatási eredményekre épülő oktatási módszertanok és segédanyagok teremthetik meg a hatékony kétnyelvű oktatás feltételeit, növelve a siketek munkaerőpiaci esélyeit.

Az intézet kutatói részt vettek az új magyar **Braille-rövidírás** korpuszvezérelt kidolgozásában is. Ennek az alkalmazott kutatásnak az eredménye az új, hatékonyabb Braille-írás bevezetése után közvetlenül hasznosulhat egy másik fogyatékkal élő embercsoport javára.

A **közoktatást tananyagfejlesztő munkával támogatja** az intézet. Interneten közzéteendő, szabadon felhasználható, nyelvrokonságot bemutató tananyag jött létre, amely tartalmilag és szemléletében megfelel a szaktudomány jelenlegi ismereteinek. A legfontosabb definíciók és fogalmak tárát, valamint egy több tanítási módszerhez használható feladatgyűjteményt hoztak létre. Ez utóbbi az *Uralonet* adatbázis anyagán alapul, mely maga is új eszköz a nyelvrokonság oktatásában. Az anyag az együttműködő tanárokkal való egyeztetés után lesz közzétéve.

A társadalom különböző rétegei, a kormányzat, a közigazgatás és a gazdaság szereplői is közvetlenül tudják hasznosítani a nyelv- és beszédtechnológiai fejlesztések eredményeit. Az *Európai Média Monitor* magyar változatának kifejlesztése nemzetközi integrációnkat segíti elő. A magyar nyelvű és a világnyelveken közölt hírek együttes kezelésének köszönhetően reális kép alakítható ki mind a magyar közéletéről, mind a magyar közvéleményt leginkább foglalkoztató nemzetközi eseményekről. A tematikus keresésnél szintén lehetőség van arra, hogy több nyelven párhuzamosan lekérdezzük a témakör legfrissebb híreit. Az *EFNILEX* projekt keretében folytatott kutatás olyan eszközök, szótárak költséghatékony kifejlesztését célozza, amelyek a kevésbé használt nyelvek elsajátítását és használatát is lehetővé teszik a ma-

gyar anyanyelvi beszélők számára. Ez a kezdeményezés megfelel az EU-nak Európa nyelvi sokszínűségét támogató, illetve az idegennyelv-ismeretet népszerűsítő irányelvének.

Az intézet a legkülönbözőbb módokon és csatornákon áll folyamatos kapcsolatban a társadalom jelentős rétegeivel. Több, **a szélesebb közönséghez szóló kiemelt tudományos rendezvény** szervezésében vettek részt:

- *Látható nyelvek, hangzó nyelvek és az agy. Új lehetőségek és kihívások a neurolingvisztikában és az idegtudományokban* címmel tudományos ülészakot tartottak az MTA-n (2012. nov. 7.) Először került sor olyan tudományos ülészakra, melyen a jelnyelvek, mint kiemelt kutatási téma és mint munkanyelv szerepeltek. Kiemelendő, hogy egy önkéntes külső munkatárs magyar jelnyelven tartotta meg tudományos előadását.
- *Jeles Nap 2012* címmel az ELTE-vel és a SINOSZ-szal közösen rendeztek programsorozatot a jelnyelvről és a siket kultúráról. (2012. ápr. 26.)
- *Nyelvekben gazdag Európa – Nyelvi diverzitás Magyarországon* címmel a British Councilal közösen szerveztek nyilvános szakmai napot az Országos Idegennyelvű Könyvtárban (2012. nov. 15.).
- *A Tudomány Napja és a Kutatók éjszakája* keretében egy-egy rendezvényt szerveztek előadásokkal a gyermekek beszédmegértésének elmaradásáról és a következményes tanulási zavarokról.
- *A Magyar Tudomány Ünnepe* alkalmából az MTA székházában bemutatót tartottak az *Uralonet* adatbázisról. Ugyancsak a Magyar Tudomány Ünnepe, illetőleg a *Tárt kapuk* című rendezvénysorozat keretében *Nyelvtörténet, nyelvrokonság, etimológia* elnevezéssel előadásokat és konzultációkat tartottak érdeklődő magánszemélyeknek és iskolai csoportoknak, igen nagy sikerrel.

A Magyar Országgyűlés 66/2011. (IX. 29.) számú határozata 3. pontjában kért, majd a NEFMI által kezdeményezett *Helyzetkép a magyar nyelvről* című felméréshez, más intézmények munkatársaival együttműködésben, szakértői anyagokat, javaslatokat írtak a következő témakörökben: a magyar nyelv és a közoktatás, a nyelvtechnológia, a felsőoktatás, a magyar nyelv és a „leszakadó rétegek”, a nyelvi hátrányos helyzetek, a határon túli kisebbségi magyar nyelvhasználat, az egyházak és a magyar nyelv, a gazdasági élet és a magyar nyelv, valamint a szépirodalom, színház, film és a magyar nyelv. Ezek az anyagok helyzetértékeléseket és cselekvési terveket tartalmaznak. Egy munkatárs a tárcaközi Földrajzinév-bizottság munkájában vett részt.

A CESAR projekt keretében elkészült és megjelent a magyar nyelvről és nyelvtechnológiáról szóló fehér könyv (*A magyar nyelv a digitális korban – The Hungarian Language in the Digital Age*, Springer, 2012), amely felhívja a társadalom figyelmét a nyelvtechnológiára és az abban rejlő lehetőségekre. A Magyar Nyelv Napjához kötődve sajtóbemutatót és kerekasztal-beszélgetést tartottak az intézetben (2012. nov. 15.).

Az intézet kutatói tevékenyen részt vesznek (mind az intézet szervezte keretek között, mind egyénileg) a **tudománynépszerűsítésben**, valamint a társadalom széles rétegeiben elharapódzó nyelvészeti tévhitek és a nyelvi előítéletek felszámolását célzó munkában: tudománynépszerűsítő-ismeretterjesztő előadásokat tartottak; a nyest.hu internetes portálon 83 nyelvészeti ismeretterjesztő írást tettek közzé, amelyek közül sok új tudományos eredményeket tartalmaz a legszélesebb nagyközönség számára érthető módon, jelentősen hozzájárulva ahhoz, hogy a társadalom reális képet kapjon a nyelvészet különböző területeiről, elfogadott módszertanáról és eredményeiről; ötödik éve írják és szerkesztik az *„Agyagtábla, papirusz. Az ókori Kelet és Egyiptom – kötetlenül és tudományosan”* c. szakblogot (<http://agyagpap.blogspot.com/>). Internetes emlékkoldal készült Szépe Györgyről, a magyar nyelvtudomány kiemelkedő személyiségéről (<http://www.nytud.hu/hirek/szepe/>). Internetes elérhetőséggel felkerült a honlapra

Nádasdy Ádámnak a NYTI kezdeményezésére rögzített népszerű nyelvészeti előadássorozata. Az intézet munkatársai a Wigner Fizikai Kutatóközponttal közösen elindították a Fiatal Kutatók Klubját, ahol az Akadémia összes intézetéből fiatal kutatók tartanak ismeretterjesztő, tudománynépszerűsítő előadásokat.

Nyilvános elérésű adatbázisok

Az intézetben fejlesztett és készülő nyelvi adatbázisok, többek között az anyanyelv iránti általános érdeklődés következtében is, széles körű társadalmi figyelemre tartanak számot (a *Magyar Nemzeti Szövegtár*nak például 8090 regisztrált felhasználója van, akiktől 2012-ben 20369 lekérdezést regisztráltak). Ezek az adatbázisok az anyanyelvi kulturális örökség digitális formában őrzött részei, melyek referenciapontként szolgálnak nemcsak a tudományos kutatásban, hanem a közgondolkodásban, az anyanyelv iránt érdeklődők körében is. Nyelvtörténeti adatbázisaik egyedülállóan jelentős egységes erőforrások a magyar nyelvi örökség megőrzésében. A legfontosabb nyilvános elérésű adatbázisok:

- *Magyar Nemzeti Szövegtár* (<http://www.mnsz.nytud.hu>): egy csaknem 190 millió szöveget tartalmazó mai magyar írott köznyelvi minta.
- *Uralonet* (<http://www.uralonet.nytud.hu>): az uráli nyelvek internetes etimológiai adatbázisa, amely kutatási és oktatási célokat egyaránt szolgál.
- *Magyar Generatív Történeti Szintaxis – ómagyar nyelvemléki adatbázis* (<http://corpus.nytud.hu/rmk/>): a teljes ómagyar nyelvemléki anyagot feldolgozó nyelvi adatbázis több mint 1 800 000 szónyi anyaggal..
- *Magyar történeti szövegtár* (<http://www.nytud.hu/hhc>): kb. 27 millió szavas nyelvtörténeti szövegadatbázis internetes keresőfelülettel.
- *A magyar nyelv nagyszótárának forrás- és névjegyzéke* (<http://nszt.nytud.hu/forr.php>): kb. 38 000 tételt tartalmaz.
- *BEA magyar spontán beszéd adatbázis* (<http://www.nytud.hu/adatb/bea/index.html>): mai budapesti beszélők beszédét rögzítő többfunkciós spontán beszéd adatbázis.

Közhasznú tudományos szolgáltatások, közönségszolgálati munka

A tudomány és a társadalom közti párbeszédet szolgálja a Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Kutatócsoport tevékenységköre: nyelvi tanácsadás, nyelvi ismeretterjesztés, a helyesírás gondozása, az utónév-szakvéleményezés folyamata. A nyelvhasználat változásai, az új nyelvi jelenségek, új szavak, a normákban bekövetkező változások különösen érdeklik a laikusokat (pl. ikes ragozás, új szavak, szleng, nyelvi változatok, a média nyelve stb. témakörökben). Ezekben a területeken lehetőség volt az alapvető tudományos ismeretek átadására, a nyelvi babonák, sztereotípiák, a nyelvi stigmatizáció negatív hatásának csökkentésére.

A hamarosan megnyíló helyesiras.hu Nyelvi Tanácsadó Portál egy, a széles közvéleményt gyakran foglalkoztató kérdéskör, a magyar helyesírás témáiban nyújt támogatást a felhasználók számára. Számítógépes megoldást eddig még nem terveztek ehhez a problémakörhöz. A portál nemcsak a magyar nyelvvel hivatásszerűen foglalkozók számára készül, hanem a széles nyilvánosságot szólítja meg, a nyelv iránt érdeklődőket, illetve tágabb értelemben minden, a magyar nyelvet írásban művelő internet-használót, akinek helyesírási kérdésekben eligazításra van szüksége (például egy hivatalos levél megfogalmazásakor).

III. A kutatóhely hazai és nemzetközi kapcsolatai 2012-ben

Hazai együttműködések

2012-ben a korábbiól meglévő együttműködések mellett a következő hazai partnerekkel jöttek létre új kapcsolatok:

- Az *Átfogó magyar nyelvtan* c. új OTKA-kutatást a Szegedi Tudományegyetem, a Debreceni Egyetem, valamint a Pécsi Tudományegyetem tanszékeivel együttműködésben folytatja az intézet.
- A *Variáció a fonológiában* c. új OTKA-kutatásban, melynek gazdatanszéke az ELTE Angol Nyelvészet Tanszéke, az intézet Elméleti Nyelvészeti Osztályának fonológiai kutatócsoportja vesz részt. A kutatás célja a nyelvi variáció empirikus és elméleti vizsgálata elsősorban magyar nyelvi adatokon keresztül.
- A *helyesiras.hu* portál kialakításában a MorphoLogic Kft.-vel működtek együtt.
- A PPKE ITK-n működő Nyelvtechnológiai Kutatócsoporttal a WordNet fogalmi adatbázis továbbfejlesztése céljából létesült együttműködés.
- Neurolongvizitikai kutatásokban az MTA TKK Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai kutatóintézetével közösen végeztek kísérleteket.
- A jelnyelvi afázia sajátosságainak feltárásában a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével működtek együtt.

Felsőoktatás

Az intézet immár 22. éve működteti folyamatosan (az ELTE-vel közösen) az ELTE–MTA Elméleti Nyelvészet (alap- és mester)szakot és doktori programot, gondoskodik a kurzusok megtartásáról, a tutorizálásról, szakdolgozati és doktori disszertáció témavezetéséről. Emellett számos felsőoktatási intézményben oktattak az intézet munkatársai: ELTE BTK: Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Fonetikai Tanszék, Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet, Távolkeleti Intézet, Egyiptológia Tanszék, valamint a kar Nyelvtudományi Doktori Iskolája; ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kara; PPKE BTK: Magyar Nyelvészeti Tanszék, valamint a PPKE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolája; SZTE BTK: Angol-Amerikai Intézet, Finnugor Nyelvtudományi Tanszék, Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék, valamint a SZTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskolája, ezen belül az Elméleti nyelvészeti és Uraliszika doktori programja; KRE BTK Magyar Nyelvtudományi Tanszék; Miskolci Egyetem, BTK: Magyar Nyelvtudományi Tanszék; Pannon Egyetem: Magyar Nyelvtudományi Tanszék; PTE BTK Romológia program. Doktori iskolát, illetve programot vezetett 5 munkatárs, egy pedig tanszékvezetői teendőt látott el. Az intézet egy munkatársa az ELTE BTK Magyar Nyelvtudományi Tudományos Diákköre *Magyar nyelvtörténeti és névtani diákműhely*nek konzultáns tanára, egy másik pedig a SZTE-en a TÁMOP tehetséggondozási program vezetője.

Tudományos fokozat: Két munkatárs szerzett a beszámolási időszakban PhD fokozatot.

Az intézet munkatársai tevékenyen részt vesznek a hazai tudományos közéletben: a kutatók mintegy 60 hazai konferencián és egyéb tudományos rendezvényen közel 100 előadással képviselték az intézetet, továbbá az alábbi hazai testületek munkájában vettek aktívan részt: Anyanyelvápolók Szövetsége, ELTE Stíluskutató csoport, Erasmus Kollégium (kutatócsoport-vezetés), Földrajzinév-bizottság, HUNRA Magyar Olvasástársaság, Magyar Nyelvtudományi Társaság, Nyelvészet az Oktatásban és a Kutatásban Alapítvány kuratóriuma, Nemzetközi Finnugor Kongresszusok Magyar Nemzeti Bizottsága, Nyelvvizsgáztatási Akkreditációs Központ Akkreditációs Szakértői Bizottság.

Kapcsolatok kulturális szervezetekkel: a Fővárosi Roma Oktatási és Kulturális Központtal, a Hodászi Tájház Egyesülettel, a Kalyi Jag iskolákkal (Kalocsa, Budapest), a Dr. Ámbédkar Iskolával és a Romaversitas-szal.

Nemzetközi együttműködések

Az intézet számos külföldi intézménnyel működik együtt, évek óta egyre több nemzetközi kapcsolatot létesítenek. A beszámolási évben a következő új együttműködések köttetnek:

- Kutatási együttműködési megállapodás született a Kínai Társadalomtudományi Akadémia Nyelvi Intézetével. Közös kutatások elsősorban a nyelvtechnológia és az elméleti nyelvészet terén indulnak, az első kooperációs terveket már be is nyújtották az MTA kutatói mobilitási pályázatára.
- A *Lendület* kutatócsoport a frankfurti Goethe Egyetemmel és a Potsdami Egyetemmel létesített kutatási együttműködést. A közös kutatás további támogatására és szélesítésére az együttműködő kutatók az év végén a DAAD és a MÖB közös kutatócsere pályázati kiírására új kutatási tervvel pályázatot nyújtottak be.
- Ugyancsak a *Lendület* kutatócsoport kezdett együttműködést a Tübingeni Egyetem Susanne Winkler által vezetett nyelvészeti kutatócsoportjával.
- A magyar munkacsoport tagjaként (az SZTE és az ELTE kutatóival együtt) bekapcsolódtak a mannheimi Institut für Deutsche Sprache által koordinált *EuroGr@mm* projektum kutatásaiba. A nemzetközi kooperáció célja egy internetes német grammatika kibővítése francia, lengyel, norvég, olasz és magyar kontrasztív adatokkal.
- Együttműködtek a British Councillel a Language Rich Europe projektumban.
- A *Nagyvárad* Egyetemmel együttműködésben a magyarországi román kisebbség nyelvi helyzetéről szóló tanulmánykötet kézírata készült el.
- Közreműködtek a nemzetközi Számítógépes Nyelvészeti Társaság (ACL) digitális bölcsészetet támogató szakmai csoportja (ACL SIGHUM) megalakításában.

Tudományos rendezvények szervezése

Az intézet által rendezett események:

Egynyelvű szótáraink és a nyelvhasználat – az Anyanyelvápolók Szövetsége és a Nyelvtudományi Intézet közös konferenciája a Petőfi Irodalmi Múzeumban (Budapest, január); Международная научно-практическая конференция «Социально-экономические и этнокультурные проблемы Севера и Сибири как объект изучения современной науки» [“Észak és Szibéria társadalmi-gazdasági és etnikulturális problémái mint a modern tudományos kutatás tárgyai” – Nemzetközi tudományos-gyakorlati konferencia] (Budapest, április); *Beszéd, adatbázis, kutatások* c. workshop (Budapest, szeptember); Emlékezés Kiss Lajos 90. születésnapja alkalmából (Budapest, október); Emlékezés a 2012 szeptemberében elhunyt Szépe György életéről és munkásságáról (Budapest, október); *Látható nyelvek, hangzó nyelvek és az agy. Új lehetőségek és kihívások a neurolingvisztikában és az idegtudományokban* – tudományos ülés a Magyar Tudomány Ünnepe keretében (Budapest, november); *Nyelvtörténet, nyelvrokonság, etimológia*; illetve *A magyar kísérleti beszédkutatás története* – bemutató és tárlatvezetés a Magyar Tudomány Ünnepe „Tárt kapuk” rendezvénysorozat keretében (Budapest, november); *Uralonet-bemutató* a Magyar Tudomány Ünnepe keretében (Budapest, november).

Az intézet közreműködésével szervezett rendezvények:

Az Alaptörvény romani és beás fordítása - korpusztervezési kihívások – műhelytalálkozó (Budapest, március); VI. *Alkalmazott Nyelvészeti Doktoranduszkonferencia* (Budapest, február); *Jeles Nap 2012* (Budapest, április); *EACL 2012 workshop on Language Technology for Cultural Heritage, Social Sciences, and Humanities* (Avignon, április); *Language Rich Europe – Nyelvekben Gazdag Európa: Trendek a nyelvi politikákban és gyakorlatokban* (Budapest, június); *Comprehensive Grammar Resources – Hungarian* – minkonferencia (Szeged, november); *14. Országos Kossuth Lajos Szónokverseny és Retorikai Konferencia* (Budapest, november).

Az intézet munkatársai (**fő- vagy sorozat**)**szerkesztők**, illetve **szerkesztőbizottsági tagok** a következő folyóiratoknál, sorozatoknál: *Acta Linguistica Hungarica*, *Alkalmazott Nyelvtudomány*, *Anyanyelv-pedagógia*, *Általános Nyelvészeti Tanulmányok*, *Beszédkutatás*, *Comprehensive Grammar Resources*, *Édes Anyanyelvünk*, *Finno-Ugric Languages and*

Linguistics, GlottoTheory, Govor, Journal of the International Phonetic Association, Lexikográfiai Füzetek, Linguistics, Magyar Nyelv, Magyar Nyelvőr, Magyarartanítás, Magyar Terminológia, Névtani Értesítő, Nyelvtudományi Közlemények, Ösvények, The Phonetician, Pragmatic Interfaces, Romani dzaniben, Studia Uralo-Altaica, Studies in Applied Linguistics, Theoretical Linguistics.

Vendéglőadók a Nyelvtudományi Intézetben: Az év során számos külföldi kutató látogatott el intézetünkbe, közülük előadást tartottak: **március 20.** Kensei Sugayama (Kyoto Prefectural University); **március 27.** Richard Hudson (University College, London); **március 29.** Dan Sperber (CEU, Budapest; Institut Nicod, Paris; International Cognition and Culture Institute); **április 5.** Uwe Reichel (Institut für Phonetik und Sprachverarbeitung, München); **május 17.** Michael Riessler (Albert-Ludwigs-Universität, Freiburg); **május 24.** Hans Broekhuis (Meertens Institute, Amsterdam); **május 29.** Michael Haugh (Griffith University, Brisbane); július 19. Csirmaz Anikó (University of Utah); **augusztus 2.** Horváth Júlia (Tel-Aviv); **október 9.** Edward Vajda (Western Washington University); **október 16.** Jóhannes Gísli Jónsson (University of Iceland); **október 18.** Thórhallur Eythórsson (University of Iceland); **november 13.** Manfred Bierwisch (Humboldt-Universität, Berlin); **november 15.** Gervain Judit (Laboratoire Psychologie de la Perception, Paris); **november 22.** Stefan Benus (Nytirai Konstantin Filozófus Egyetem); **december 13.** Felicitas Kleber (Ludwig-Maximilians-Universität, München); **december 19-20.** Sam Hutton (SR-Research Ltd, Sussex).

Az intézet munkatársai több külföldi egyetemen és kutatóintézetben tartottak **meghívottként előadást:** a Kínai Társadalomtudományi Akadémia Nyelvi Intézetében, a Bielefeldi Egyetemen, a berlini ZAS-ban, a Lundi Egyetemen és a New York-i Egyetemen.

A kutatók számos **nemzetközi konferencián, rendezvényen tartottak előadásokat:** **január:** 9th Old World Phonology Conference, Berlin; Budapest CEU Conference on Cognitive Development (BCCCD 2012), Budapest; CUNY Phonology Forum, Conference on Segment, New York; **február:** 15th International Morphology Meeting, Bécs; **március:** Synchrony and Diachrony: Variation and Change in Language History, Oxford; 36th Penn Linguistics Colloquium, Philadelphia; *DGfS 34*. Workshop „Information Structure in Non-Assertive Speech Acts”, Frankfurt; Workshop on Innovation and Applications in Speech Technology (ISAST Workshop), Dublin; Künftige Standards wissenschaftlicher Lexikographie. Workshop des Akademienvorhabens Deutsches Wörterbuch von Jacob Grimm und Wilhelm Grimm, Berlin; IV. International Conference on Corpus Linguistics, Jaén; **április:** „The left periphery in Scandinavian: a comparative perspective” Workshop at the 11th International Conference of Nordic and General Linguistics, Freiburg; EACL-2012 13th Conference of the European Chapter of the Association for Computational Linguistics, Avignon; **május:** Information Structure, Frankfurt; 2nd Sound Change Conference, Kloster Seeon; 6th Speech Prosody Conference, Shanghai; The 20th Manchester Phonology Meeting, Manchester; New Developments in Linguistic Pragmatics (NDLP2012), Łódź; Debrecen Workshop on Argument Structure (WAS), Debrecen; 13th International Young Linguists’ Meeting, Olomouc; Finno-Ugric Studies Association of Canada: 18th Conference, Waterloo-Kitchener, Kanada; 8th international conference on Language Resources and Evaluation (LREC), Isztambul; **június:** Exploring Ancient Languages through Corpora, Oslo; ACED 14: The 14th Annual Conference of the English Department of the University of Bucharest, Bukarest; 1st Conference on the Discourse of Identity, Santiago de Compostella; ICPLA kongresszus, Cork; 30th Summer School of Applied Language Studies. Insights into applied linguistics: languaging, agency and ecologies, Jyväskylä; Rozvoj jazykových technológií a zdrojov na Slovensku a vo svete. (10 rokov Slovenského národného korpusu), Pozsony; NeuroPsycholinguistic Perspectives on Aphasia, Toulouse; Language Rich Europe – Nyel-

vekben Gazdag Európa: Trendek a nyelvi politikákban és gyakorlatokban, Budapest; Fremdsprachenunterricht für hörbehinderte Schüler, Jugendliche und Erwachsene, Budapest
július: 14th Diachronic Generative Syntax Conference (DiGS14), Lisszabon; A magyar nyelvészeti kutatások újabb eredményei III. Analógia és modern nyelvtudomány, Kolozsvár; Congrès mondial de la linguistique française, Lyon; Colloquium. Institut für Linguistik, Goethe Universität Frankfurt, Frankfurt; Trends in Toponymy 5, Bern; 4th Named Entity Workshop (NEWS), a joint workshop of the 50th Annual Meeting of the Association for Computational Linguistics, Jeju (Korea); **augusztus:** EuroBabel Final Conference, Leiden; Universals and Typology in Word-Formation II., Kassa; Sociolinguistics Symposium 19, Berlin; XV. EURALEX International Congress, Oslo; **szeptember:** CASTL Decennium, Tromsø; LAGB 2012, Manchester; SinFonIJA-5, Bécs; 10th International Congress of Coptic Studies, Róma; Quotation: Perspectives from Philosophy and Linguistics, Bochum; Workshop Advancing Prosodic Transcription for Spoken Language Science and Technology, Stuttgart; Tone and Intonation in Europe 5 (TIE5), Oxford; Drámák határhelyzetben, Nyitra; 15th International Conference on Text, Speech and Dialogue, Brno; Cel de-al XV-lea Simpozion Internațional de Dialectologie, Kolozsvár; **október:** EFNIL Conference on Lexical Challenges in a Multilingual Europe, Budapest; 4th International Conference on Samoyedology, Hamburg; Философские проблемы биологии и медицины: свобода и ответственность [A biológia és az orvostudomány filozófiai problémái: szabadság és felelősség], Moszkva; Partnerschaftstreffen der Universität Graz und Universität Pécs, Pécs; **november:** RALFe 2012. Rencontres d'Automne de Linguistique formelle: Langage, Langues et Cognition, Párizs; The Embodied Foundation of Human Communicative Skills, Koppenhága; **december:** Historical Corpora. Workshop: 25 years of TITUS, Frankfurt; 3rd IEEE International Conference on Cognitive Infocommunications (CogInfoCom 2012), Kassa; Fluent Speech: combining cognitive and educational approaches, Utrecht; Slovo a tvar v struktúre a v komunikácii, Pozsony; COLING 2012, Mumbai; Cel de-al XXII-lea Simpozion al românilor din Ungaria, Gyula; International Conference on Serbian Language in Hungary: Situation and Prospects of Linguistic Researches, Budapest.

IV. A 2012-ben elnyert fontosabb hazai és nemzetközi pályázatok rövid bemutatása

Hazai pályázatok

- OTKA NK 100804: *Átfogó magyar nyelvtan*. A projektum célja a mai magyar köznyelv grammatikájának lehetőleg teljes leírása a generatív nyelvészet eredményeit felhasználva. A teljes támogatás összege: 89,53 M Ft.
- OTKA PD 104612: *A finn-számi nyelvcsere longitudinális vizsgálata finnországi északi számi beszélőközösségekben (2002–2012)*. Egy longitudinális szociolingvisztikai kutatás megvalósítása finnországi északi számi közösségekben, amely egy változásvizsgálat részeként tárja fel a nyelvcserehelyzet sajátosságait. A teljes támogatás összege: 18,192 M Ft.
- KMR_12_1_0036 *ECOINNO projekt*. A cél egy nyelvtechnológiai támogatással működő, ökoinnovációs szolgáltatások és igények dinamikus illesztésére szolgáló portál kidolgozása. A teljes támogatás összege: 62 M Ft.
- MTA Infrastruktúra-fejlesztés 2011–2012: *A new experimental linguistics research lab: Applying online research methods in language processing and speech*. A szemmozgáskövető berendezések az intézet pszicholingvisztikai kísérletes profiljának modernizálását és tágítását szolgálják, új kutatási irányokat is megnyitva. A laryngográf pedig a fonetikai kutatások lehetségeit bővíti. A teljes támogatás összege: 26,661 M Ft.

- MTA *Általános kutatóhelyi infrastruktúra fejlesztési támogatás*, 2011–2012: neurolingvisztikai és nyelvfeldolgozó laboratóriumok fejlesztése, uráli és magyar beszélt nyelvi adatbázisok feltételeinek javítása. A teljes támogatás összege: 5 M Ft.
- MTA *Általános kutatóhelyi infrastruktúra fejlesztési támogatás*, 2012–2013: a Virtuális kutatólaboratórium, a *Clarin* hálózati disztribúciós központ infrastruktúrája támogatására és leíró nyelvtani és történeti nyelvészeti, továbbá finnugrisztikai és beszélt nyelvi adatbázisok, valamint fonetikai vizsgálatok és elemzések technikai feltételeinek fejlesztésére. A teljes támogatás összege: 13,4 M Ft
- MTA Infrastruktúra-fejlesztés E-457/3/2012: *Developing Cutting-edge Multimodal Research Infrastructure for Integrated Linguistic, Sociolinguistic and Neurolinguistic Investigations of Hungarian Sign Language*. Célzott támogatás egy professzionális, részben statikus, részben mobil jelnyelvi laboratórium kialakítására. A teljes támogatás összege: 22,31 M Ft.
- MTA Infrastruktúra-fejlesztés E-457/3/2012: *Development of Hungarian language technology repository and research infrastructure in the META-SHARE distribution network.*: a Metashare nemzetközi nyelvtechnológiai hálózatba történő, intézeti bekapcsolódás elősegítésére. A teljes támogatás összege: 6,3 M Ft
- Bolyai János Kutatási Ösztöndíj BO/00254 (2012–2015). Téma: Az enyhe kognitív zavar és az Alzheimer-kór korai nyelvi diagnózisa. A teljes támogatás összege: 4,464 M Ft.

Nemzetközi pályázatok

- EACEA 530895-LLP-2012-NL-KA2-KA2NW: *Language and Education Addressed through Research and Networking by Mercator/LEARNMe*. Nyelvideológiai kutatások indítása a kétnyelvűség, és az angol nyelv szerepe témakörében. A teljes támogatás összege: 55 711 EUR.
- TÜBITAK Research Fellowship for Foreign Citizens (Törökország): *The Ethnic Landscape of the Neo-Hittite States*. Tanulmányorozat megírása az anatóliai nyelvészet témakörében. A teljes támogatás összege: 6000 EUR

V. A 2012-BEN MEGJELENT JELENTŐSEBB TUDOMÁNYOS PUBLIKÁCIÓK

- 1 Bakró-Nagy M: Sprachgeschichte und Diachronie in der Finnougristik: Desiderate und Perspektiven. In: Maitz P (szerk.) *Wohin steuert die historische Sprachwissenschaft?* Berlin: De Gruyter, 2012. pp. 301-321. ISBN 978-3-11-027312-0
- 2 Declerck T, Lendvai P, K Mörth, G Budin, T Váradi: Towards Linked Language Data for Digital Humanities In: Christian Chiarcos, Sebastian Hellmann, Sebastian Nordhoff (szerk.) *Linked Data in Linguistics: Representing and Connecting Language Data and Language Metadata*. Frankfurt: Springer Verlag, 2012. pp. 109-116. ISBN: 978-3-642-28249-2
- 3 É. Kiss K: Patterns of Agreement with Coordinate Noun Phrases in Hungarian. *Natural Language & Linguistic Theory* 30:(4) pp. 1027-1060. (2012) IF: 0.761
- 4 É. Kiss K, Hegedűs A (szerk.) (2012) *Nyelvelmélet és dialektológia 2*. Piliscsaba: PPKE BTK Elméleti Nyelvészeti Tanszék – Magyar Nyelvészeti Tanszék. ISBN 978-963-308-076-4
benne: Egedi B: Birtokos szerkezetek a korai kopt dialektusokban 34-54; Kenesei I: Szintaktikai nyelvjárások a tagadásban 110-121; Rebrus P: Gyenge pontok a paradigmában 174-185.
- 5 Gärtner HM: Function Composition and the Linear Local Modeling of Extended NEG-Scope. In: Alexiadou A, Kiss T, Müller G (szerk.) *Local Modelling of Non-Local Dependencies in Syntax*. Berlin: De Gruyter, 2012. pp. 337-352. ISBN 978-3-11-029477-4

- 6 Gärtner HM, Gyuris B: Pragmatic Markers in Hungarian: Some Introductory Remarks. *Acta Linguistica Hungarica* 59: pp. 387-426. (2012) IF: 0.062
- 7 Gósy M (szerk.) *Beszéd, adatbázis, kutatások*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2012. ISBN 978 963 05 9295 6
benne: Gósy M, Gyarmathy D, Horváth V, Grácsi TE, Beke A, Neuberger T, Nikléczy P: Beszélt nyelvi adatbázis 9-24; Gósy M: Az alsóbb nyelvállású magyar magánhangzók formánsszerkezete 43-66; Grácsi TE: Explozívák időszerkezete spontán beszédben 67-90; Mády K: A fókusz prozódiai jelölése felolvasásban és spontán beszédben 91-107; Horváth V, Gyarmathy D: Téves kezdések magyarázó elvei a spontán beszédben 138-153; Gyarmathy D: Az izé funkciófüggő realizációi 178-195; Neuberger Tilda: Nonverbális hangjelenségek a spontán beszédben 215-235; Szaszák Gy, Beke A: Statisztikai módszerek alkalmazása a szintaktikai szerkezet és a beszédjel prozódiai szerkezetének feltérképezéséhez olvasott és spontán beszédben 236-251.
- 8 Gósy M, Bóna J: A case study on the effect of discourse type on fluency level in stuttering. *Phonetician* 103/104 (1-2) pp. 57-76. (2012)
- 9 Gyuris B: The information structure of Hungarian. In: Krifka M, Musan R (szerk.) *The expression of information structure*. Berlin: De Gruyter, 2012. pp. 159-186. ISBN 978-3-11-026008-3
- 10 Héja E, Takács D: Automatically Generated Customizable Online Dictionaries. In: *Association for Computational Linguistics EAACL2012 13th Conference of the European Chapter of the Association for Computational Linguistics*. Konferencia helye, ideje: Avignon, Franciaország, 2012.04.23-2012.04.27. Stroudsburg: Association for Computational Linguistics, 2012. pp. 51-57. ISBN: 978-1-937284-19-0
- 11 Kádár ZD: Historical Chinese politeness and rhetoric: A case study of epistolary refusals. *Journal of Politeness Research-Language Behaviour Culture* 8:(1) pp. 93-110. (2012) IF: 1.050
- 12 Kas B, Lukács Á: Processing relative clauses by Hungarian typically developing children. *Language & Cognitive Processes* 27:(4) pp. 500-538. (2012) IF: 1.538
- 13 Klivenyi P, Nemeth D, Sefcsik T, Janacsek K, Hoffmann I, Haden GP, Londe Z, Vecsei L: Cognitive functions in ataxia with oculomotor apraxia type 2. *Frontiers in Neurology* 3: p. 125. (2012)
- 14 Kiefer F, Ladányi M, Siptár P (szerk.) *Current Issues in Morphological Theory: (Ir)Regularity, Analogy and Frequency. Selected papers from the 14th International Morphology Meeting*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2012. 268 p.(Current Issues In Linguistic Theory; 322.) ISBN 978 90 272 4840 4
benne: Kálmán L, Rebrus P, Törkenczy M: Possible and impossible variation 23-49; Rácz P, Rebrus P: Variation in the possessive allomorphy of Hungarian 51-64.
- 15 Leonard LB, Lukács Á, Kas B: Tense and aspect in childhood language impairment: Contributions from Hungarian. *Applied Psycholinguistics* 33:(2) pp. 305-328. (2012) IF: 0.950
- 16 Polgárdi K: The distribution of vowels in English and trochaic proper government. In: Botma B, Noske R (szerk.) *Phonological Explorations: Empirical, Theoretical and Diachronic Issues*. Berlin; New York: Mouton de Gruyter, 2012. pp. 111-134. (Linguistische Arbeiten; 548.) ISBN 978-3-11-029516-0
- 17 Prószéky G, Váradi T (szerk.) *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXIV. Nyelvtechnológiai kutatások*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2012. 352 p. ISBN 978-963-05-9308-3
benne: Rebrus P, Kornai A, Varga D: Egy általános célú morfológiai annotáció 47-80; Kálmán L: Analógiás tanulás asszociatív memóriamoddellel 121-134; Miháltz M: Tudásalapú koreferencia- és birtokosviszony-feloldás magyar szövegekben 151-166; Héja E, Gábor K: Igék lexikai reprezentációja és a nyelvtechnológia 167-197; Váradi T,

- Oravecz Cs, Peredy M: A Budapesti Szociolingvisztikai Interjú lexikai és szintaktikai jellemzői 199-222; Babarczy A, Simon E: A fogalmi metaforák és a szövegstatistika szerepe a metaforák felismerésében 223-241; Simon E, Sass B: Nyelvtechnológia és kulturális örökség, avagy korpuszépítés ómagyar kódexekből 243-264; Gósy M: Multifunkcionális beszélt nyelvi adatbázis 329-349.
- 18 Ruttkay-Miklan E: *Testi-lelki rokonsag: A színjai hantik rokonsagi csoportjai*. Budapest: L'Harmattan Kiado, 2012. (Kulturak keresztutjan; 17.) ISBN 978-963-236-389-9
- 19 Simon E, Lendvai P, Nemeth G, Olaszy G, Vicsi K: A magyar nyelv a digitalis korban = The Hungarian Language in the Digital Age. Berlin; Heidelberg: Springer Verlag, 2012. 73 p. (Rehm G, Uszkoreit H (sorozatszerk.): White Paper Series; 6.) ISBN 978-3-642-30378-4
- 20 Simon Zs: Where is the Land of Sura of the Hieroglyphic Luwian inscription KARKAMIŠ A4b and Why Were Cappadocians Called Syrians by Greeks? *Altorientalische Forschungen* 39: pp. 167-180. (2012)
- 21 Suranyi B: Interface configurations: Identificational focus and the flexibility of syntax: In: Ad Neeleman, Kucerova I (szerk.) *Information Structure: Contrasts and Positions*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012. pp. 87-101.